

BİLGİYİ ANLAMLANDIRAN WEB; WEB 3.0

Zeynep Armağan Şahan

2010

1837’de telgrafın bulunması ile başlayıp, 1876’da telefon, 1858’de radyo, 1906’da telsiz, 1923’de televizyonun bulunması ile devam eden, transistör çipin bulunmasıyla hızlanan ve 1991 yılından sonra önüne geçilemez bir gelişim gösteren ve günümüzde de göstermeyi sürdüren teknoloji ile sadece teknik anlamda değil, sosyal anlamda da birçok değişiklik meydana gelmiştir. Teknolojinin yaygın kullanımı, iş yapış şekillerinden insan ilişkilerine kadar hayatımızı etkilemiştir ve etkilemeye de devam etmektedir.

Teknolojinin yaygın kullanımının yanısıra, küreselleşmenin de etkisiyle, insanların bilgiye olan ihtiyaçları da artmıştır. Web’in ortaya çıkışı ve yaygın olarak kullanılmaya başlaması, işletmelerde bilgisayar kullanımının artması, bilgi üretimi ve tüketimi aşamalarına daha çok kişinin dahil olması bilgiye olan gereksinimin artmasının en önemli sebeplerindendir. ¹

Web’in ortaya çıkışı ve kullanımının yaygınlaşması ertesinde, insanoğlu bilgiye artık kütüphaneler ve ansiklopedilerden değil de, internet üzerinden ulaşmaya başlamıştır. Özellikle son dönemlerde web üzerinde kaynağı belli olan veya olmayan, güvenilir veya güvenilir olmayan sınırsız sayıda kaynak yer almaktadır. İnternetin işlevini, Google’ın misyonu çok daha iyi tanımlamaktadır;

“Dünyadaki tüm bilgileri organize etmek ve evrensel olarak erişilebilir ve kullanışlı kılmak” ²

Bir google sayfası açtığımızda, yazılan anahtar kelime ile ilgili tüm kaynakların önümüze serildiği ve google’ın önemli bir arama motoru olduğunu inkar edilemez. Misyonda da söz edildiği gibi evrensel olarak ulaşılabilir olduğu da doğrudur. Ancak yine misyonda belirtildiği gibi karşımıza çıkan bilginin ‘organize ve kullanışlı bilgi’ olduğu tartışmaya açıktır. Bilginin kaynağı, güvenilirliği, gerçekten aranan bilgiyle arasındaki ilişki, kullanılabilirliği sorgulanmaktadır. Önüne çıkan yüzlerce hatta binlerce linki tıklayarak, gerçekten işine yarayacak olanı bulmak yine insanoğlunun işidir.

¹ Kurtel, K. 2008. ‘Web’in Geleceği: Anlamsal Web’. Ege Akademik Bakış 8 (1) 2008: 205 – 213. İzmir Ekonomi Üniversitesi: İzmir.

² ‘Kurumsal Bilgiler – Şirkete Genel Bakış’ - <http://www.google.com/corporate/>.

'Web'in Geleceği: Anlamsal Web' adlı makalede Web 1.0 ertesinde kullanmaya başladığımız Web 2.0'in yetersizliğinden şu şekilde bahsedilmektedir;

"Web'nin yapısal özelliği gereği, web üzerindeki bilgiler insanların anlayabileceği şekilde tasarlanmış ve sunulmuştur. Bilginin ne hakkında olduğu ve ne işe yaradığı ile ilgili her türlü çabanın insanlar tarafından gösterilmesi gerekmektedir. Bilginin anlamının anlaşılması ve bilgiler arasında anlamsal ilişkilerin kurulmasında bilgisayarlar doğrudan yer almamaktadır. Bu üretilen bilgilerin sadece insanlar tarafından anlamlandırılması anlamına gelmektedir. Teknolojik olarak mevcut web ortamında sunulan içeriğin bilgisayarlar tarafından anlaşılabilir olması zordur ve yeni bir yaklaşımı gerektirmektedir." ¹

Bu sorunu ve çözüm önerisini 2001 yılında Tim Berners-Lee ortaya atmış ve aşağıdaki yeni vizyonu belirlemiştir;

"World Wide Web'in hedeflerinden birisinin de, sadece insan-insan iletişimini düzenlemekle yetinmeyerek, bu sürece makinaların da katılabilmeleri ve yardımcı olabilmeleridir" ¹

Bu hedefe ulaşabilmeyi Web 3.0 sağlayacaktır. Web 3.0'ı daha iyi tanımlamak için öncelikle Web 1.0, Web 2.0 ve ikisi arasındaki farklar tanımlanmalıdır. Web 1.0 ve 2.0'ı özetle aşağıdaki tablo ile karşılaştırmak mümkündür;

Kriter / Web	Web 1.0	Web 2.0
İçeriğe Müdahale	Yok (Read-only)	Var (Read-write)
Kullanıcı Sayısı	Az	Çok
Odak	Bilgi Alma	Paylaşım ve Sosyalleşme
Katılım	Yok	Çok
Bilgi Kaynağı	Limitli	Limitsiz

¹ Kurtel, K. 2008. 'Web'in Geleceği: Anlamsal Web'. Ege Akademik Bakış 8 (1) 2008: 205 – 213. İzmir Ekonomi Üniversitesi: İzmir.

Tim Berners-Lee'nin sözleri, Web 3.0'ın nasıl bir uygulama olacağını oldukça iyi özetlemektedir;

"Web için bir hayalim var, öyle ki bilgisayarlar web üzerindeki bütün veriyi, içerikler, linkler ve insanlarla bilgisayarlar arasındaki bütün işlemler gibi, analiz etmeye muktedir olacaklar. Henüz ortaya çıkmamış olsa da, ortaya çıktığı zaman Semantic Web ticaretin günlük mekanizmaları, bürokrasi ve günlük yaşamlarımız birbiri ile konuşan makinalar tarafından yürütülecek. İnsanlığın asırlardır konuşup durduğu "akıllı ajanlar" nihayet gerçekleşecek." ³

Web 3.0'ın amacı doğru tanımlanmış ve ilişkilendirilmiş bilgi ve servislerin, internet ortamında bilgisayarlar tarafından anlaşılabilir olmasını sağlayacak teknolojinin geliştirilmesidir. ¹

Kısaca Web 3.0 sayesinde bugün hala insan kontrolünde olduğunu belirttiğim 'önüne serilen milyonlarca bilgiyi analiz etmek ve ihtiyaca göre filtrelemek' işini de bilgisayarlar yapabilecektir. Bizlere doğru bilgiyi, doğru zamanda, doğru yerde verebilecek, düşünebilen ve bilgiyi anlamlandıran bir uygulama olacaktır.

Web 3.0'ın teknolojik bileşenlerini şu şekilde özetlenebilir; ¹

Bileşen	Kullanım Nedeni
XML	Organizasyon içinde ve dışında veri değişiminin sağlanmasıdır.
Web Servisleri	İnternet, intranet ve ekstranet üzerinde XML ve standart web protokollerini kullanarak uygulama birlikteliğinin, bilgiye erişimin kolaylaşması, tanımlanması ve bilginin ortaya çıkarılmasının sağlanmasıdır
Ontoloji	Web üzerindeki bir alanda, paylaşılabilmir bilgiye ulaşmak isteyen ihtiyaç sahiplerine nesnelere kurallı tanımları yaparak ortak kelime ve anlamlar sunulmasının sağlanmasıdır.

¹ Kurtel, K. 2008. 'Web'in Geleceği: Anlamsal Web'. Ege Akademik Bakış 8 (1) 2008: 205 – 213. İzmir Ekonomi Üniversitesi: İzmir.

³ 'Semantic Web' - http://en.wikipedia.org/wiki/Semantic_Web.

Her yeni teknoloji gibi, Web 3.0 da hayatımıza girişiyle sosyal bazı değişimlere sebep olacaktır. Öncelikle Web 3.0 ve yaratacağı yeni düzene alışmamızın çok da zor ve uzun vadede olmayacağını söylemek mümkündür. Çünkü insanoğlu teknolojiye eskisinden çok daha hızlı tepki vermeye başlamıştır. Örneđin, radyo 38, televizyon 13, internet 4 yıl, i pod ise 3 yılda 50 milyon kullanıcıya ulaşmıştır. Bunun sebebi teknoloji ve teknolojik gelişimlerin artık insanlara yabancı olmamasıdır. Ayrıca her yeni nesil teknoloji ile daha da tanışıktır. Bu sebeple yeni bir teknolojiyi anlama ve kavramaya daha yatkındır.

Web 3.0'ın öngördüğü değişimlerden bazıları řu şekilde tanımlanabilir;

“Anlamsal Web ve Ontoloji araçlarının gelişmesi, bu alandaki uygulamaların artması, iş süreçlerinde, özellikle de B2B e-ticaret alanında yeni eğilimlerin ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır. Web ortamında, bilgiler arasındaki ilişkilerin sağlanabilmesi ve bu bilgilerden anlamsal ilişkilerin çıkarılması, ekonomik çıktıyı yükseltecek ve önemli bir katma değer yaratacaktır. Bu süreç, tüketicilere zeki asistanlık hizmetlerinin, yeni tip araçlar tarafından sunulması ve yeni hizmet türlerinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanacak süreçleri başlatacak, bu da yeni iş yapma biçimlerinin gelişmesine olanak sağlayacaktır.”¹

Özetle, daha anlamlı bilgiye, daha kısa zamanda, nokta atışı ile ulaşacak insanoğlu için bilgiye erişim çok daha kolay ve sağlıklı olacaktır. Gitgide beynimizi, emeğimizi ve ilişkilerimizi daha az kullandığımız řu günlerde, her teknoloji ile olduğu gibi biraz daha ‘işimiz kolaylaşacaktır’. Ancak işlerimizi zorlaştıranın ve tekdüzeleştirenin de temelde teknoloji olduğunu da unutmamak gerekmektedir. Tıpkı bir kurumun, kirlettiği doğaya karşılık, doğayı koruma adına sosyal sorumluluk projesi yaptığı gibi, teknoloji de sanki yaptığı yeniliklerle, yol açtığı sıkıntıları gidermek için bize yardımcı olmaya çalışmaktadır.

¹ Kurtel, K. 2008. ‘Web’in Geleceği: Anlamsal Web’. Ege Akademik Bakış 8 (1) 2008: 205 – 213. İzmir Ekonomi Üniversitesi: İzmir.

REFERANSLAR:

1. Kurtel, K. 2008. *'Web'in Geleceği: Anlamsal Web'*. Ege Akademik Bakış 8 (1) 2008: 205 – 213.
İzmir Ekonomi Üniversitesi: İzmir.
2. 'Kurumsal Bilgiler – Şirkete Genel Bakış' - <http://www.google.com/corporate/>.
3. 'Semantic Web' - http://en.wikipedia.org/wiki/Semantic_Web.